

1871

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА И ТРЕНЕРА СУБОТИЦА
FELSŐFOKÚ SZAKIRÁNYÚ ÓVOKÉPZŐ ÉS EDZŐ SZAK SZABADKA**

Банијска 67, тел. +381(0)24 547-870, факс +381(0)24 547-870

Пиб: 100847552, текући рачун: 840-446666-88, матични број: 08058482,
шифра делатности: 8542, e-mail: visokaskola@vsovsu.rs, web: www.vsovsu.rs

Број: 428-03/24

Датум: 09.04.2024.

**ПРАВИЛНИК О УЏБЕНИЦИМА И
ДРУГИМ НАСТАВНИМ МАТЕРИЈАЛИМА**

Суботица, 2024. године

У складу са Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и студијских програма, ("Службени гласник РС", број 13/2019), као и на основу члана 169. Статута Високе школе струковних студија за образовање васпитача и тренера у Суботици, Наставно-стручно веће Високе школе струковних студија за образовање васпитача и тренера, на седници одржаној 09.04.2024. године доноси

ПРАВИЛНИК О УЏБЕНИЦИМА И ДРУГИМ НАСТАВНИМ МАТЕРИЈАЛИМА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим Правилником уређују се услови за одобравање и прихватање за коришћење у настави уџбеника и других наставних материјала чији су аутори или коаутори наставници Високе школе струковних студија за образовање васпитача и тренера у Суботици (у даљем тексту Школа), категорисање наставног материјала, стандарди и контрола стандарда које наставни материјали треба да испуне и начин издавања наставног материјала.

Члан 2.

Настава сваког предмета мора бити пропраћена одговарајућим наставним материјалом (публикацијом) који је унапред познат, објављен и прихваћен од стране Наставно-стручног већа.

Уколико за одређени наставни предмет не постоји наставни материјал издат од стране Високе школе, наставници могу да користе наставне материјале других аутора.

Наставни материјал обухвата категорију основних и помоћних уџбеника и категорију осталих публикација.

Уџбеник је публикација која се у образовању користи као наставно средство.

1. Основни уџбеник је публикација која обухвата садржај наставног предмета одређен планом и програмом студијских програма који се реализују у Школи.

2. Помоћни уџбеник је публикација која обухвата део садржаја наставног предмета одређен планом и програмом студијских програма који се реализују у Школи.

Помоћни уџбеници су:

- збирке задатака,
- приручници за вежбе,
- практикуми за вежбе,
- ауторизована скрипта (публикација која обухвата текст предавања и служи студентима за припрему и полагање испита за оне предмете за које не постоје одговарајући уџбеници, нпр. хрестоматије – збирке одабраних текстова из стручне и научне литературе).

3. Остале публикације су: питања и задаци, мултимедијални садржаји, и други садржаји који се користе у настави, када их одобри Наставно веће, планови и програми, информатори и други материјали везани за упис и маркетиншке активности, публикације везане за курсеве, иновацију знања и друге видове образовања који нису обухваћени

наставним плановима и програмима Школе, монографије, зборници радова, часописи, брошуре, презентације, DVD/CD-ови, видео материјали и други садржаји.

Члан 3.

Већа студијских програма утврђују постојање потребе за новим уџбеницима и новим издањима, као и потребе за изменама и допунама постојећих уџбеника и предлоге упућују Наставно-стручном већу.

Аутори и коаутори уџбеника и других наставних материјала које издаје Висока школа могу бити наставници и сарадници Високе школе и других високообразовних и научноистраживачких институција у земљи и иностранству.

Захтев за одобрење готовог рукописа и предлог рецензента, аутор подноси Већу студијског програма. Након одобрења Већа студијског програма и добијања рецензије, рукопис се прослеђује Комисији за квалитет. Након позитивне оцене Комисије за квалитет, рукопис се прослеђује Наставно-стручном већу на верификацију након чега следи поступак издавања.

Захтев из става 3 садржи: назив рукописа и његову категоризацију, податке о аутору, назив наставног предмета, ниво студија и смер за који је рукопис намењен, податак о томе да ли се рукопис објављује први пут или је реч о измењеном и допуњеном издању, образложење потребе за објављивањем уџбеника, предлог тиража и предлог рецензента и уредника (прилог 1).

Члан 4. РЕЦЕНЗИЈА

Рецензију уџбеника и другог наставног материјала врше најмање два рецензента. Најмање један рецензент мора бити у истом или вишем звању од аутора, из исте научне области из које је публикација, док други рецензенти могу бити научни радници и стручњаци из сродних научних области.

Постојећи рукописи у којима је измењено више од 25% садржаја подлежу рецензији по истом поступку као уџбеник који се објављује први пут.

Скрипте не подлежу рецензији.

Рецензија треба да садржи (прилог 2):

1. податке о рецензенту:

- име и презиме, научно-наставно или истраживачко звање,
- матичну установу,
- потпис,

2. податке о рецензираном делу:

- аутор(и),
- наслов,
- врста дела (уџбеник или друга наставна литература),
- предмет коме је рукопис намењен (студијски програми, предмети),

3. мишљење о делу:

- одговара ли предложени рукопис садржају предмета,
- да ли је рукопис методички прилагођен предмету,
- да ли се аутор служио одговарајућом литературом,
- постоји ли попис литературе,

- у којој је мери реч о изворном делу,
- постоје ли и друга дела сличног садржаја и квалитета,
- да ли је садржај рукописа изнет прегледно и јасно, у језичком и концептуалном смислу,

4. закључак и оцена:

- предлог за евентуалне исправке и промене у рукопису,
- изјава о томе испуњава ли дело у потпуности или делимично захтеве наставно-научне литературе за наставни предмет,
- завршна оцена с препоруком за објављивање или необјављивање рукописа као уџбеника или другог наставног материјала.

Наставно-стручно веће одлучује о прихватању рецензија и одобравању рукописа за коришћење у настави као и о условима финансирања издавања уџбеника.

Члан 5.

КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ МАТЕРИЈАЛА

Контрола квалитета обухвата проверу испуњености Стандарда квалитета и оцењује се оценом „задовољава“, „делимично задовољава“ и „не задовољава“.

Уколико уџбеник није добио оцену „задовољава“, Комисија за квалитет покреће поступак дораде уџбеника.

Рукопис мора да буде усклађен са важећим Стандардом квалитета уџбеника.

Члан 6.

ОБИМ И ФОРМАТ УЏБЕНИКА И ДРУГОГ НАСТАВНОГ МАТЕРИЈАЛА

Обим уџбеника се утврђује сразмерно броју часова, врсти вежби и броју ЕСПБ бодова предмета. Укупан број страна уџбеника се не ограничава.

Насловне стране свих уџбеника и другог наставног материјала чији је издавач Школа треба да буду униформне.

Практикум, приручник и збирка задатака треба да имају највише 14 ауторских табака (=224 стране). Једна вежба је минимално једна четвртина ауторског табака (4 стране).

Стандарди квалитета уџбеника примењују се и на практикуме, приручнике и збирке задатака.

Садржај уџбеника и другог наставног материјала наведен је у чл. 8.

Члан 7.

АУТОРСКИ ТАБАК

Ауторски табак (= 16 страна по 28 редова у којима има 67 словних знакова или 1875 *characters with spaces* по страни, укупно 30 000 словних знакова) формат стране А4.

Слике, цртежи, формуле се обрачунавају као пун текст на штампаној страни уџбеника.

Допринос сваког аутора односно коаутора у настанку рукописа треба да буде јасно назначен у предговору или на почетку сваког поглавља.

Члан 8. САДРЖАЈ УЏБЕНИКА

Сваки уџбеник и други наставни материјал који се прихвата за коришћење у настави треба да садржи следеће податке:

- наслов (и евентуално поднаслов) уџбеника;
- студијски програм/е за који је уџбеник намењен;
- звање и име(на) аутора;
- податак о издању (редни број издања);
- назив, седиште, лого и адресу издавача;
- имена рецензента;
- имена сарадника (лектор, коректор, припрема и дизајн);
- место и година издавања;
- ISBN
- јасно обележена и структурисана поглавља
- питања за проверу знања или дискусију
- примере, илустрације, табеле, графиконе
- референце на крају поглавља (једнозначан стил навођења литературе)
- библиографију
- регистре појмова и имена
- прилоге по потреби.

За уџбеник и други наставни материјал који се издаје у папирном облику:

- назив и седиште штампарије;
- тираж;
- напомену: “Забрањено прештампавање и копирање. Сва права задржава издавач”.

Члан 9.

Школа је у обавези да прибави међународни књижни број ISBN и број СIP записа. Руководилац Библиотеке обавља све активности око прибављања одговарајућих међународних бројева и СIP записа.

Члан 10. УПОТРЕБА АЛАТА ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ

Уколико аутори користе алате вештачке интелигенције, треба јасно да наведу које алате су користили и у којој мери односно који део рукописа је настао коришћењем алата вештачке интелигенције. Аллати вештачке интелигенције не смеју да угрозе интегритет и достојанство аутора.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 11.

За сва питања која нису регулисана овим Правилником примењују се одредбе Закона о издавању публикација, Закона о ауторским и сродним правима и одредбама Статута Школе.

Члан 12.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли и сајту Школе и тада престаје да важи Правилник о уџбеницима и наставним средствима број: 1269-03/21 од 22.10.2021. године

СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА УЏБЕНИКА И ДРУГОГ НАСТАВНОГ МАТЕРИЈАЛА

I ОБЛАСТ: САДРЖАЈ УЏБЕНИКА

Стандард 1. Садржај уџбеника је усклађен са наставним планом и програмом, општим исходима и стандардима образовања.

Показатељи:

- Садржај уџбеника омогућава остваривање циљева и задатака предмета и доприноси испуњавању образовних стандарда.
- Уџбеник садржи оптималну количину информација за остваривање циљева и задатака предмета и по обиму одговара годишњем фонду часова и природи предмета.
- Уџбеник обезбеђује хоризонталну и вертикалну повезаност садржаја у оквиру истог и сродних предмета.
- Садржаји у уџбенику који нису предвиђени програмом доприносе остваривању циљева и задатака предмета и не ремете ток излагања осталог садржаја у уџбенику.

Стандард 2. Садржај уџбеника репрезентује природу знања одређене науке/дисциплине.

Показатељи:

- Садржај уџбеника заснован је на научно потврђеним теоријама, чињеницама, закључцима.
- Начин излагања садржаја уџбеника одговара методологији одређене науке/дисциплине
- У уџбенику се користи међународни систем мера и јединица.
- Садржај уџбеника заснован је на савременим достигнућима и актуелним подацима.
- У садржини уџбеника нема материјалних грешака.
- Уколико се у уџбенику наводе недоказане хипотезе, јасно се указује на то да нису научно проверене.

II ОБЛАСТ: ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКИ ЗАХТЕВИ

Стандард 3. Уџбеник је примерен претходном знању студената.

Показатељи:

- Уџбеник је у целости примерен развојним могућностима, сазнајним способностима и предзнањима студената.

- Број нових кључних појмова у оквиру једне функционалне целине у уџбенику (лекције) примерен је предзнању студената.
- Уџбеник подстиче и подржава студентска интересовања и садржи посебне захтеве за студенте који су у тој области даровити. Уџбеник помаже студентима да развијају самосталност у учењу и да унапреде вештину коришћења уџбеника.
- Уџбеник указује на везе међу појмовима у оквиру једног и више предмета и подстиче различите облике учења у складу са природом садржаја.
- У уџбенику постоје захтеви за критичку рецепцију садржаја и решавање проблема.
- Уџбеник поседује елементе који омогућавају студенту да прати сопствени напредак у савладавању садржаја и развоју знања и подстиче унутрашњу мотивацију за учење и интересовање за наставни предмет за који је намењен.
- Уџбеник указује на везу садржаја са његовом применом и подстиче студента да користи научено у свакодневном животу.
- Уџбеник упућује студента на употребу других извора знања и подстиче их на проширивање и продубљивање знања.

III ОБЛАСТ: ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ ЗАХТЕВИ

Стандард 4. Уџбеник има јасну и прегледну структуру и дидактички је добро обликован

Показатељи:

- Јасно је наведено за који предмет, студијску годину и образовни профил је уџбеник намењен.
- Преглед садржаја, систем наслова и поднаслова организован је по јасном принципу и обезбеђује прегледност и лако сналажење.
- Уџбеник садржи структуралне компоненте: увод, преглед садржаја, функционалне целине (лекције), испитна питања, и речник најважнијих појмова или попис појмова у зависности од потреба студената. Уџбеник поседује логичку структуру и континуитет у излагању садржаја, где сваки део текста има своје место и функцију.
- Функционална целина (лекција) садржи структуралне компоненте: основни текст и дидактичку апаратуру (издвојене кључне речи, примере, налоге, резиме лекције, илустрације – слике, схеме, мапе, графиконе и сл.).
- Садржај у уџбенику је тако изложен да се поштују основни методички принципи и методика наставе предмета за који је припремљен.
- Примери који се наводе у уџбенику су разноврсни, примерени студенту и у функцији су бољег представљања и разумевања садржаја.
- Непознате речи су у уџбенику јасно истакнуте и објашњене на истој страници где се уводе. Иконичка средства изражавања (различита сликовна средства) у уџбенику доприносе бољем разумевању садржаја.
- Уколико уз уџбеник постоји додатни дидактички материјал, који је дат у електронској форми (CD, DVD и др.), он је у складу са садржајем уџбеника, одговара програму и користи предности тог медија у погледу презентације садржаја и интерактивности.
- Налози у уџбенику су логички повезани са садржајем, јасно су формулисани, прецизни и реално изводљиви. Они имају различите функције (увођење у нове садржаје, повезивање, примењивање, утврђивање, провера знања...), диференцирани су по сложености и примерени су различитим нивоима знања, способностима и вештинама студената.
- Налози не захтевају од студената активности које их на било који начин могу довести у опасност или којима се може угрозити радна и животна средина.

IV ОБЛАСТ: ЈЕЗИЧКИ ЗАХТЕВИ

Стандард 5. Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељи:

- Уџбеник поштује језичке норме српског језика, односно језика националне мањине или страног језика.
- Језик којим је уџбеник написан прилагођен је студенту и доприноси лакшем разумевању садржаја.
- Садржај у уџбенику изложен је јасним, недвосмисленим реченицама, а страни изрази се користе само када је то неопходно.
 - Језик је примерен садржају предмета и на правилан начин се користи стручна терминологија.
- Садржаји уџбеника морају бити лекторисани од стране стручног лица и садржати евентуалну листу ерата.

V ОБЛАСТ: ЕТИЧКИ ЗАХТЕВИ

Стандард 6. Уџбеник доприноси развоју система вредности који одговара циљевима образовања.

Показатељи:

- Уџбеник доприноси развоју и очувању националног и културног идентитета, подржава толерантан однос према другим етничким и верским заједницама и у њему нема дискриминаторних садржаја и увредљивих назива.
- У уџбенику се афирмишу принципи демократије и људска права, поштује се родна равноправност и на прикаладан начин се користе именице оба рода.
- Уџбеник доприноси формирању позитивног односа према раду, знању, друштвеној солидарности, изграђивању позитивних међуљудских односа.

VI ОБЛАСТ: ГРАФИЧКО-ЛИКОВНИ ЗАХТЕВИ

Стандард 7. Графичко-ликовна опремљеност уџбеника је одговарајућа и функционална.

Показатељи:

- Графичка и ликовна опремљеност уџбеника одговара садржају уџбеника и доприноси његовом бољем разумевању.
- Илустрације (слике, схеме, графикони, табеле) су јасне, једнозначне, прегледне и јасно обележене.
- Елементи структуре уџбеника су ликовно-графички означени на прегледан начин и доследно у целом уџбенику.
- Графички знаци и симболи се доследно користе кроз цео уџбеник.

VII ОБЛАСТ: ТЕХНИЧКА ОПРЕМЉЕНОСТ

Стандард 8. Техничка опремљеност штампаног уџбеника омогућава брзо читање.

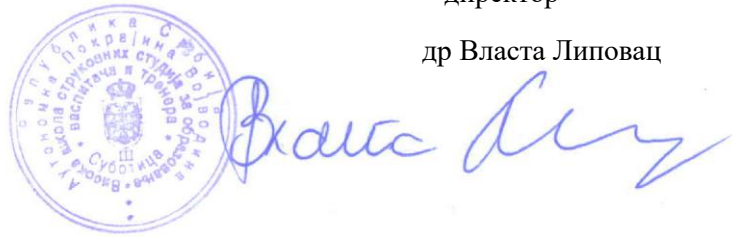
Показатељи:

- величина слова и фонт треба да буду довољно велики и читљиви односно сразмерни димензијама публикације и формату папира,
- поглавља и странице треба да буду видљиво и правилно обележени,

- за описе графичко-ликовних прилога, карте, схеме, формуле, математичке задатке користи се писмо величине 9-12tt.
- Размак између редова не треба да буде мањи од 110% (*line Spacing* < 1.10) величине писма.
- уџбеник се штампа у конвенционалној техници штампе на непрозирном, мат папиру који није штетан по здравље људи, минималне граматуре 70 g/m², а максималне 90g/m².
- квалитетом папира, корица и повеза обезбеђује се лака и функционална употреба штампаног уџбеника.

директор

др Влада Липовац

Правилник је јавно објављен на огласној табли и сајту Школе дана 09.04.2024. године и ступио је на снагу 15.04.2024. године.

Секретар Школе

Нада Лукић, дипл. правник